

— Az Est tudósítójától. —

Mindennap többen jönnek rá, hogy Budapest a világ egyik legkormosabb, legfüstösebb és egyáltalában legpiszkosabb városa. A míg az ujságok nem kezdtek lármázni, a közönségnek fel sem tűnt, hogy a felnőttek, de különösen a gyermekek olyan iszonyu levegőt szívnak, oly piszkos lakásokban laknak, tisztaság szempontjából olyan elhanyagolt utcákon járnak, oly züllött tereken játszanak és pihennek, hogy az szinte páratlan a civilizáltabb vidékeken.

Ugy látszik, most élénkebb elégedetlenség mutatkozik a közönségben s a hatóságok ezt látva, valamivel mintha erélyesebben kezdenék fellépni a város levegőjének megmérgezői ellen. Ez nagyon helyes is, mert ha az élelmiszerhamisítókra üldöznek, a levegőmérgezők és hamisítók sem érdemelnek szelidebb elbánást. Ha a közönség ezt be fogja látni és megbecsüli a maga és gyermekei egészségét s megköveteli azt a tisztaságot, a melyet nemcsak a test, hanem a lélek is megkíván, akkor mihamar ki fog alakulni egy oly erős és szilárd tömeghangulat, hogy annak meghódol az a sok befolyásos hatalom, a melyik eddig füttyült minden füst és építési olyan szabályrendeletre, a mely neki kellemetlen volt.

A budai hegyek zöldje csak mesziről az. A Tabán kertészkedő polgárai reggel kormos kézzel távoznak a virágaiktól. Az április elsején életbe lépett új építési szabályrendelet rendelkezik a gyári tüzelés szabályozásáról, s

előírja a füstemesztő alkalmazását.

Mikor a közmunkák tanácsa a szabályrendeletet a fővároshoz jóváhagyás végett elküldte, különösen felhívta a figyelmet erre a füst és korom elleni paragrafusra, a mely megállapítja, hogy mit nevezünk gyári tüzelésnek, még pedig oly szigoruan szükre szabva a tüzelő felületek arányait, hogy egy kis jóaka-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző
Cím Budapest megmérgezett levegője

Forrás: Az Est

Bp

(Hely)

1914 4/7

(Idő)

Osztályozás

Tár

614.71

Hely

Idő

"1914"

Személy

rattal minden nagyobb begyújtásra rá lehet fogni, hogy gyári tüzelés. Gyári tüzelés tehát nemcsak a Drasche-téglagyár 40 méteres kéménye alatt folyó, hanem a városi fürdőkazánok, a pékműhelyek, kórházi mosodák, központi fűtések, aszfaltolvasztó kályhák tüze is. A gyárakon kívül az új szabályrendelet értelmében ezeknél a fűtéseknel is alkalmazni kell egy éven belül a füstemesztőt.

A főváros örömmel fogadta a Közmunkatanács beavatkozását s már akkor emlegették, hogy társulva kettős erővel folytatják a füst és korom elleni küzdelmet. De a buzgalom semmi hasznos eredményt nem szült, legfeljebb csak egy újabb szabályrendeletet, melyet a minap dolgoztak ki a dunai hajók és egyéb járművek füstje ellen. Valójában azonban

a kémények tovább okádják a füstöt, kormot, pernyét.

A felső dunaparti gyárak füstje

elárasztja a Lipótvárost és a Margitszigetet.

A Szent János-kórház és Erzsébet-szanatórium közelében a Drasche-téglagyár füstje, korma gyilkolja a tüdőbajosok beteg tüdejét. A Lukácsfürdő egymaga nemcsak a saját telepéről s a környékről, hanem a Rózsadombról is gondoskodik, a melyet füst- és koromdombbá varázsol. A váci-uti gyársor a Terézvárosról gondoskodik, a Széchenyi-fürdő korma a Városliget fáira száll, a dunai hajók a Gellérthegy villáit füstölik, s a rakpart palotáiról gondoskodnak, sőt a Margithidnál az új Palatinus-építkezésnek is van valami cementkészítő vagy milyen kemencéje, a mi egy kisebbfajta Vezuvot imitál. A mi ezen a gyilkos körön belül marad, azt buzgalmasan ellátják a Hungária-fürdő, Köruti-fürdő, a Városi Villamos telepe, a nagy pékek és egyéb gyári tüzelések kéményei, hogy a folyton vándorló és minden gyárat megszegyenítően füstölő aszfaltkályhákról ne is szólnunk. Ez történik Budapesten az egészség és a tisztaság ellen, ezt művelj velünk a korom és a füst, mely ellen immár két szabályrendeletünk van, egyrészt építési, más-

(Köt. v. fiz.)

részt közlekedésügyi alapot.

Érdekes a dunai hajók dolga. Ezek ellen a vasuti és hajózási főfelügyelőségnek kellett volna fellépnie, sőt, mint igen beavatott helyről értesülünk, már réges-régen hoztak is valami füsttelenes határozatot, de végrehajtani nem merték, mert a hatalmas dunahajózási társaságok mindmegannyi szénbányatulajdonos és jóformán azért tartja a propellerüzemet, hogy gyalázatos rossz aknaszenét, a melyet a kutya se venne meg, ezeken a kis hitvány lélekvesztőkön nagyszerűen jövedelmeztesse.

A füst és korom elleni küzdelemnek külföldön hatalmas irodalma van. Németországban lapok jelennek meg a füstemesztő propaganda szolgáltatában.

A füstemesztő eljárás

abban áll, hogy a kéményre egy olyan szerkezetet szerelnek, a mely az első tüzelésből származó égési termékeket, a nagyszemű kormot és hamut, a mi a csunya fekete füstöt alkotja, újra visszavezeti a kazán tüzébe. Itt a korom, a miben még nagyon sok éghető és meleget adó anyag van, újra elég, s az új füst már csak egy ködszínű, leheletszerű világos gázfelhő, mely könnyen a magasba száll, a szél le nem veri, nem kormoz, nem pernyéz. A füstemesztő alkalmazása nemhogy növelné, de csökkenté a tüzelés költségeit. A mibe a szerkezet kerül, azt röviden behozza az a gazdaságos eljárás, hogy a tüzelőanyag hőenergiáját a kettős elégetés által fokozottan kizsákmányolja.

Budapesten is akad egy-két jó

példa s e helyen meg kell említenünk a Közuti Vaspálya Társaság Pálffy-téri telepének és a Magyar Villamossági Részvénytársaság áramfejlesztőjének ujonan felszerelt modern füstemesztőjét, ezek min-tául szolgálhatnának az egész városban. A főváros, mely a visszaható érvényű szabályrendeletre hozzájárult, még nem alkalmazta üzeméinél a füstemesztőket s állítólag csak az új Gellért-fürdő kazánjain lesz ilyen szerkezet. Azzal biztatnak, hogy a gyárak kazánjai nem örök életűek s az új kazánhelyezési engedélyek alkalmával fogják a gyárakat a füstemesztő alkalmazására szorítani. Nem ilyen automatikus, lanyha eljárás kell ide, hanem kiméletlen, radikális intézkedés. Füstemesztőt a régi kazánra is lehet tenni, s ha egy napot lehet nyerni, annyival se kineznek tovább millió ember tüdejét.

Ugy mint most Budapesten,

Bécsben is sok kellemetlenséget okozott

a város belsejében működő gyárak füstje és korma. A Belvederéhez közel van az osztrák államnyomda, a melynek óriási kéményén át felhőkben szállott a füst és befekettette a szomszédos házak lakásait. A trónörököszt bántotta az államnyomdából szállongó korom és füst és erre vezethető vissza, hogy két vagy három évvel ezelőtt az államnyomda kazánjaira a »Pluto Stocker« néven ismert füstemesztő készüléket szerelték fel, a melyet a pilseni Skoda-gyár készített. Mióta ez a készülék működik, az államnyomda környéke meg van mentve a füsttől és koromtól.

Budapesten

magánosok, mint üzleti vállalkozással, kísérleteznek néhány füstemesztő készülékkel. Ilyen a Schaller-féle szabadalom, a mely kis tüze-

lésre s nagy gyári üzemekre van berendezve. Budapesten egyelőre a kisebb tüzhelyekre alkalmazható füstemesztő készülékkel kísérleteztek. A szabadalom neve »Calor« és kihasználására részvénytársaság alakult. A feltaláló egy Schaller Pál nevű párisi mérnök, a ki nemrégiben hosszabb ideig Budapesten tartózkodott. A francia találmány nemcsak a füst megsemmisítéséről gondoskodik, a készülék mintegy 50 százalék tüzelőanyagmegtakarítást is jelent.

Schaller Pál felkereste Bécsben a hadügyminiszteriumban a Technische Comité-t, a mely hivatva van minden a hadügyminiszteriumhoz benyújtott találmány felülvizsgálására. A Technische Comité a budapesti negyedik hadtest építési osztályát bizta meg a Schaller-féle szabadalom megvizsgálásával. A vizsgálat úgy történt, hogy a Pálffy-téri kaszárnyában, a Várban és a Retek-utcában lévő Bosnyák-kaszárnyában, továbbá a hadtestparancsnok-

ság épületében lévő valamennyi kéményen felszerelték a francia füstemesztő készüléket. A felszerelés után egy katonai bizottság 14 napig figyelte az eredményt és megállapította, hogy a készülék nélkül 150 katona részére naponta átlag 65 kilogram szén kellett, míg a Calorral ötven százalékkal kevesebb. Az anyag megtakarításán kívül just igen kevés jutott a szabadba és korom ugyszólván semmi sem maradt hátra. A kedvező eredmény után a készüléket felszerelték néhány előkelő fővárosi szállodában és vendéglőben.